

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีในด้านประเภทของแหล่ง ลักษณะการดำเนินงานของแหล่งและปัญหาของแหล่ง พร้อมทั้งวิเคราะห์ทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิตจากแหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในด้านรูปแบบและเนื้อหา ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2539 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นแนวทางให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาแหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีสมมุติฐาน 4 ประการ คือ

1. แหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เป็นแหล่งเผยแพร่
2. ทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิตส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบปลิว/แผ่นพับ
3. ทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิตส่วนใหญ่มีเนื้อหาสาขาพืชสวน
4. แหล่งสารนิเทศทางการเกษตรส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดบุคลากรและงบประมาณในการดำเนินงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ หัวหน้าหน่วยงานของแหล่งสารนิเทศทางการเกษตรที่ทำหน้าที่ผลิตและเผยแพร่ หรือเผยแพร่ทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตร จำนวน 109 แห่ง ๗ ละ 1 คน รวม 109 คน บรรณารักษ์และ/หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของแหล่งสารนิเทศที่เป็นแหล่งบริการที่ทำหน้าที่จัดเก็บรวบรวมและให้บริการสารนิเทศทางการเกษตร จำนวน 6 แห่ง ๗ ละ 1 คน รวม 6 คน รวมทั้งสิ้น 115 แห่ง ๗ ละ 1 คนรวม 115 คน และวิเคราะห์ทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิตจากแหล่งผลิต ในช่วง 10 ปีระหว่างปี พ.ศ. 2530-2539 โดยวิเคราะห์เฉพาะแหล่งที่มีการจัดรวบรวมเท่านั้น (จำนวน 17 แห่ง)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถาม ใช้สอบถามข้อมูลของแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรทั้งหมด 115 แห่งโดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันจำนวน 115 ชุด ซึ่งคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิด โดยกำหนดคำตอบไว้ให้เลือกและคำตอบแบบปลายเปิดที่ผู้ตอบสามารถตอบได้โดยเสรี เนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ตอน (ดูภาคผนวก ข) ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรที่กำหนดจำนวน 115 ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 98 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.21 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่แจกและแบบบันทึกข้อมูลใช้เก็บบันทึกข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตเฉพาะแหล่งผลิตที่จัดรวบรวมเท่านั้น (จำนวน 17 แห่ง) เนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ (ดูภาคผนวก ค) ได้ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรจำนวนทั้งหมด 384 รายการ ไม่รวมทรัพยากรสารสนเทศรายการที่ไม่ปรากฏปี พ.ศ. จำนวน 60 รายการเหลือทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่จะนำมาวิเคราะห์จำนวน 324 รายการ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลในแบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรวิเคราะห์ด้วยวิธีการหาค่าแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปและอภิปรายผล

ส่วนที่ 1. จากแบบสอบถาม

1. ข้อมูลทั่วไปของแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี

จากการส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยงานทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 115 แห่ง พบว่า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและมีคำตอบสมบูรณ์ครบถ้วน สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวนทั้งสิ้น 98 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.21 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด โดยแบ่งผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็นหน่วยงานภาครัฐบาลจำนวน 85 แห่ง จำแนกเป็นหน่วยราชการ 73 แห่ง รัฐวิสาหกิจ 8 แห่ง และสถาบันการศึกษา 4 แห่ง หน่วยงานภาคเอกชน 13 แห่ง จำแนกเป็นบริษัท/ห้างร้าน 6 แห่ง สถาบันเกษตรกร 5 แห่ง สมาคมวิชาชีพทางการเกษตรและหอการค้า 1 แห่ง เท่ากัน

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า หน่วยงานทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี เป็นหน่วยราชการมากที่สุด เพราะจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม จึงมีหน่วยราชการซึ่งมีหน้าที่โดยตรงทางการเกษตร โดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดควบคุมและส่งเสริมเกษตรกรรม บริการและเผยแพร่วิชาความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ และเป็นแหล่งที่มาของข้อมูลทางการเกษตรที่สำคัญที่สุด นอกจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรโดยตรงแล้ว ยังมีส่วนราชการอื่น ๆ ที่มีการกิจเกี่ยวข้องอีก เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา กรมการฝึกหัดครู เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากภาคีรัฐบาลจำนวน 85 แห่ง พบว่า หน่วยงานทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มากที่สุด 71 แห่ง รองลงมาคือ กระทรวงการคลัง 6 แห่ง กระทรวงศึกษาธิการ 5 แห่ง กระทรวงพาณิชย์ 2 แห่งและกระทรวงคมนาคม 1 แห่ง ตามลำดับ เพราะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับงานทางการเกษตรโดยตรงจึงมีมากที่สุด ส่วนกระทรวงอื่น ๆ ที่มีนั้น อาจเนื่องจากความรู้ที่ต้องใช้กับการเกษตรมีจำนวนมากและการเกษตรในระบบบริหารราชการแผ่นดินไทย ไม่อาจกระทำได้ครบวงจรของการผลิตโดยกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งตามลำพัง จึงทำให้มีแหล่งความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการเกษตรหลายหน่วยงานเข้ามาช่วยสนับสนุนดังกล่าว

เมื่อพิจารณาหน่วยงานตามประเภทของแหล่งสารสนเทศทางการเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่จำนวน 54 แห่งเป็นแหล่งเผยแพร่ ทำหน้าที่เผยแพร่สารสนเทศทางการเกษตรอย่างเดียว รองลงมาคือจำนวน 38 แห่งเป็นแหล่งผลิต ทำหน้าที่ทั้งผลิตและเผยแพร่สารสนเทศทางการเกษตร และจำนวน 6 แห่ง เป็นแหล่งบริการ ทำหน้าที่จัดเก็บรวบรวมและให้บริการสารสนเทศทางการเกษตรในรูปแบบของห้องสมุด

เมื่อจำแนกแหล่งสารสนเทศตามประเภทหน่วยงาน พบว่า แหล่งผลิต 38 แห่งเป็นภาคีรัฐบาล 34 แห่ง จำแนกเป็นหน่วยงานราชการ 32 แห่งและสถาบันการศึกษา 2 แห่ง ภาคเอกชน 4 แห่งจำแนกเป็นสถาบันเกษตรกร 2 แห่ง บริษัท/ห้างร้าน และสมาคมวิชาชีพทางการเกษตร 1 แห่งเท่ากัน แหล่งเผยแพร่ 54 แห่งเป็นภาคีรัฐบาล 45 แห่ง จำแนกเป็นหน่วยงาน

ราชการ 37 แห่งและรัฐวิสาหกิจ 8 แห่ง ภาคเอกชน 9 แห่งจำแนกเป็นบริษัท/ห้างร้าน 5 แห่ง สถาบันเกษตรกร 3 แห่ง และสมาคมวิชาชีพทางการเกษตร 1 แห่ง ตามลำดับ แหล่งบริการ จำนวน 6 แห่ง เป็นภาครัฐบาลทั้งหมด 6 แห่งจำแนกเป็นหน่วยงานราชการ 4 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี (ศวส.จบ) ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน (ศศพ.อ่าวคุ้งกระเบน) ห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนาการที่ 6 (สวพ.6)และหอสมุดแห่งชาติรัชมิ่งคลาภิเษก จันทบุรี (ทช.จบ.)และสถาบันการศึกษา 2 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี (วช.จบ.) และสำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี (สสรภ.รพ.)

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีเป็นแหล่งเผยแพร่มากที่สุด เพราะส่วนใหญ่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (จากตารางที่ 2) ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการผลิต เผยแพร่และบริการความรู้ทางการเกษตรทุกสาขา และเป็นแหล่งความรู้ทางการเกษตรที่สำคัญที่สุด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีหน่วยงานในสังกัดระดับกรม 12 หน่วยงาน และรัฐวิสาหกิจ 8 แห่ง ตั้งอยู่ในส่วนกลางและมีหน่วยงานย่อยที่ตั้งและกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค ทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างก็มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลทางการเกษตรที่ได้รับมาจากส่วนกลาง ตามลักษณะงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคเอกชนด้วย ดังนั้นแหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีจึงมีแหล่งที่ให้ความรู้ เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ตามลักษณะงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน

ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า แหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เป็นแหล่งเผยแพร่

จากการสังเกตหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตและเผยแพร่และบริการ มี 5 แห่ง คือ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี สถาบันราชภัฏรำไพพรรณีและสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรที่ 6 ส่วนหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริการอย่างเต็มตัวมี 1 แห่ง คือ หอสมุดแห่งชาติรัชมิ่งคลาภิเษก จันทบุรี และไม่มีหน่วยงานเอกชนใดที่ทำหน้าที่ให้บริการด้วยเลย

2. ลักษณะการดำเนินงานของแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีใน
ด้านกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรสารสนเทศ สาขาวิชา การจัดเก็บ การเผยแพร่และการบริการ

2.1 ด้านกลุ่มเป้าหมาย

ในด้านกลุ่มเป้าหมายที่แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี ดำเนินงานการผลิต การเผยแพร่และการบริการสารสนเทศทางการเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินการผลิต การเผยแพร่และการบริการเพื่อกลุ่มเกษตรกรจำนวน 81 แห่ง รองลงมาคือ เพื่อกลุ่มประชาชนทั่วไปจำนวน 63 แห่งและเพื่อกลุ่มนักบริหารและนักวางแผนน้อยที่สุดจำนวน 17 แห่งและอื่น ๆ เพื่อกลุ่มสื่อมวลชน จำนวน 9 แห่ง

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารสนเทศ พบว่า แหล่งผลิตและแหล่งเผยแพร่มีกลุ่มเป้าหมายในการผลิตและเผยแพร่เหมือนกันคือ จำนวนมากที่สุด เพื่อกลุ่มเกษตรกร 32 แห่งและ 43 แห่งตามลำดับ รองลงมาคือ เพื่อกลุ่มประชาชนทั่วไป 26 แห่งและ 31 แห่ง และน้อยที่สุดเพื่อกลุ่มนักบริหารและนักวางแผน 9 แห่งและ 4 แห่งตามลำดับ สำหรับแหล่งบริการ 6 แห่ง ส่วนใหญ่ทุกแหล่งมุ่งเน้นให้บริการทุกกลุ่มเป้าหมาย ยกเว้น เพื่อกลุ่มนักบริหารและนักวางแผน 4 แห่งและเพื่อกลุ่มนักส่งเสริมทางการเกษตร 3 แห่ง ตามลำดับ

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า กลุ่มเป้าหมายในการผลิต การเผยแพร่และการบริการสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี อันดับแรกคือเพื่อกลุ่มเกษตรกรมากที่สุด เพราะหน่วยงานทางการเกษตรส่วนใหญ่อัปเดตจัดตั้งขึ้น เน้นวัตถุประสงค์ที่มีเป้าหมายเพื่อเกษตรกรจึงผลิตเผยแพร่และบริการเพื่อเกษตรกรโดยตรง

2.2 ด้านงบประมาณ

ในด้านงบประมาณการดำเนินงานการผลิต การเผยแพร่และการจัดรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร พบว่า มีทั้งที่ได้รับจัดสรรงบประมาณโดยเฉพาะและไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณโดยเฉพาะ

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารสนเทศ พบว่า จำนวนแหล่งผลิตและแหล่งเผยแพร่ที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณในการผลิตและการเผยแพร่จะมีมากกว่าที่ได้รับจัดสรรงบประมาณโดยเฉพาะ ส่วนการจัดรวบรวมไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณโดยเฉพาะทุกแห่ง สำหรับแหล่งบริการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณโดยเฉพาะและได้รับจัดสรรงบประมาณโดยเฉพาะในการจัดรวบรวม 3 แห่งเท่ากัน ส่วนการเผยแพร่มีจำนวน 1 แห่ง แต่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณโดยเฉพาะ คือ ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณโดยเฉพาะทั้งในการผลิต การเผยแพร่และการจัดรวบรวม

ในการผลิต บางหน่วยงานเป็นหน่วยงานที่มีหน่วยงานหลักตั้งอยู่ในส่วนกลาง ซึ่งทำหน้าที่ผลิตทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรโดยตรง แล้วส่งมาให้หน่วยงานในส่วนภูมิภาคเพื่อเผยแพร่ หน่วยงานในส่วนภูมิภาคบางหน่วยงานจึงไม่จำเป็นต้องผลิต ทำให้ไม่ได้รับงบประมาณโดยตรงหรือได้รับจากหน่วยงานใหญ่ แต่บางครั้งบางหน่วยงานก็มีความจำเป็นต้องผลิตทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ขึ้นมาเอง เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้ได้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น อาจนำงบประมาณในงบอื่น ๆ มาดำเนินการผลิตแทน ถึงแม้จะไม่ได้รับจัดสรรโดยตรงก็ตาม

ในการเผยแพร่ ผู้รับผิดชอบในด้านการเผยแพร่อาจไม่เข้าใจระบบการเผยแพร่โดยคิดว่า การเผยแพร่ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือมีความเข้าใจในระบบการเผยแพร่แต่มีงบประมาณจำกัด จึงไม่สามารถจัดสรรงบประมาณในการเผยแพร่ให้โดยตรงได้

ในการจัดรวบรวมก็เช่นเดียวกันอาจเนื่องจากหน่วยงานได้รับอภิชนทางการทรัพยากรสารสนเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องตั้งงบประมาณในการจัดรวบรวม

2.3 ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากรที่ดำเนินงานการผลิต การเผยแพร่และการจัดรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร พบว่า มีทั้งผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงและไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารสนเทศ พบว่า จำนวนแหล่งผลิตและแหล่งเผยแพร่ที่มีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการเผยแพร่มากกว่าที่ไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง ส่วนการผลิตและการจัดรวบรวมจะไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรงมากกว่ามีผู้รับผิดชอบโดยตรง สำหรับแหล่งบริการจะมีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการเผยแพร่จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน และไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการจัดรวบรวมจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีและห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนากาเกษตรเขตที่ 6

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่จะมีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการเผยแพร่ ส่วนการผลิตและการจัดเก็บรวบรวมส่วนใหญ่จะไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง เพราะแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีแต่ละหน่วยงาน ต่างก็มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลทางการเกษตร ทำให้ต้องมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่จากการสัมภาษณ์นักวิชาการเพิ่มเติมถึงแม้ว่าส่วนใหญ่จะมีบุคลากรรับผิดชอบโดยตรงในการเผยแพร่ก็ตาม แต่จำนวนบุคลากรก็มีไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้น

สำหรับการผลิตและการจัดรวบรวมสารสนเทศทางการเกษตร ส่วนใหญ่จะไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิต อาจเนื่องจากบุคลากรที่มีอยู่ในแต่ละแหล่งสารสนเทศส่วนใหญ่จะมีงานประจำที่ต้องรับผิดชอบมากอยู่แล้ว และบุคลากรที่ต้องดำเนินงานผลิตนั้นก็ต้องมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานการผลิต บางครั้งการผลิตก็มีขั้นตอนการผลิตที่ย่างยากซับซ้อน ต้องใช้บุคลากรหลายคน เมื่อมีความจำเป็นต้องผลิตก็จะดำเนินการ บางแห่งอาจมีคำสั่งแต่งตั้งเป็นทางการ บางแห่งก็มอบหมายให้ดำเนินการด้วยวาจาซึ่งถือได้ว่าไม่ใช่ผู้รับผิดชอบโดยตรง ส่วนการจัดรวบรวมก็เช่นกัน อาจเนื่องจากบุคลากรที่มีอยู่มีงานรับผิดชอบประจำมากอยู่แล้วหรือไม่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการรวบรวมโดยตรง

สำหรับบุคลากรและตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานในแหล่งบริการจำนวน 6 แห่ง พบว่า มีบุคลากรในการปฏิบัติงานทั้งหมด 19 คน จำแนกเป็นตำแหน่งบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจำนวน 8 คนเท่ากัน และตำแหน่งอื่น ๆ 3 ตำแหน่งได้แก่ นักวิชาการ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว

เมื่อพิจารณาตามหน่วยงาน พบว่า หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี มีบุคลากรปฏิบัติงานมากที่สุด 8 คน ตำแหน่งบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด 4 คนเท่ากัน รองลงมาคือ สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี 6 คน ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและตำแหน่งบรรณารักษ์ 4 คนและ 2 คนตามลำดับ สำหรับห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี มีผู้ปฏิบัติงาน 2 คน ตำแหน่งบรรณารักษ์และลูกจ้างประจำ 1 คนเท่ากัน ส่วนอีก 3 แห่งคือ ห้องสมุดศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนและห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนากเกษตรที่ 6 มีผู้ปฏิบัติงานแต่ละ 1 คนเท่ากัน ได้แก่ ตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราวบรรณารักษ์และนักวิชาการ ตามลำดับ

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า ทุกแหล่งบริการมีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ทุกแห่งแต่มีจำนวน 2 แห่ง ที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่โดยตรง อาจเนื่องจากเป็นห้องสมุดขนาดเล็ก อัตรากำลังไม่มี แต่หน่วยงานได้เห็นความสำคัญของห้องสมุด จึงได้จัดหาบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ถึงแม้จะไม่ใช่ตำแหน่งบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดโดยตรงก็ตาม

2.4 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ในด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร พบว่า มีการดำเนินงาน 2 ประเภทคือ วัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ และได้แบ่งศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตและทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ได้รับจากแหล่งสารสนเทศอื่น

ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิต พบว่า แหล่งที่ผลิต จำนวน 38 แห่ง ทุกแห่งผลิตและเผยแพร่วัสดุตีพิมพ์ และมี 17 แห่งที่จัดรวบรวม ส่วนวัสดุไม่ตีพิมพ์มีการผลิต 12 แห่ง เผยแพร่ 9 แห่งและจัดรวบรวม 4 แห่ง

ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ได้รับมาจากแหล่งสารสนเทศอื่น พบว่า ทุกแห่งทั้ง 98 แห่ง ได้รับวัสดุตีพิมพ์มาจากแหล่งสารสนเทศอื่น มีการเผยแพร่ 93 แห่ง และจัดรวบรวม 52 แห่ง ส่วนวัสดุไม่ตีพิมพ์ได้รับจากแหล่งสารสนเทศอื่น 41 แห่ง เผยแพร่ 28 แห่ง และจัดรวบรวม 36 แห่ง

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารสนเทศ พบว่า แหล่งผลิต 38 แห่ง ในส่วนของทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิต ประเภทวัสดุตีพิมพ์มีการผลิตและเผยแพร่ 38 แห่ง เท่ากัน ส่วนการจัดรวบรวมมี 17 แห่ง ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์มีการผลิต 12 แห่ง เผยแพร่ 9 แห่ง และจัดรวบรวม 4 แห่ง ในส่วนทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ได้รับมาจากแหล่งสารสนเทศอื่นประเภทวัสดุตีพิมพ์ได้รับและเผยแพร่ 38 แห่ง เท่ากันและจัดรวบรวม 28 แห่ง วัสดุไม่ตีพิมพ์ได้รับ 22 แห่ง เผยแพร่ 19 แห่งและจัดรวบรวม 7 แห่ง แหล่งเผยแพร่ 54 แห่ง ประเภทวัสดุตีพิมพ์ได้รับและเผยแพร่ครบทั้ง 54 แห่ง เท่ากัน การจัดรวบรวมมี 18 แห่ง ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ได้รับและจัดรวบรวม 16 แห่ง เท่ากัน การเผยแพร่ 9 แห่ง แหล่งบริการ 6 แห่ง ประเภทวัสดุตีพิมพ์ได้รับและจัดรวบรวมครบทั้ง 6 แห่ง เท่ากัน แต่การเผยแพร่มีเพียง 1 แห่งคือ ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ได้รับและจัดรวบรวม 3 แห่ง เท่ากันและทุกแห่งไม่มีการเผยแพร่วัสดุไม่ตีพิมพ์ที่ได้รับมา

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีมีการดำเนินงานทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร 2 ประเภท คือวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ ในส่วนทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิต ประเภทวัสดุตีพิมพ์ จำนวนแหล่งที่ผลิตและเผยแพร่มีจำนวนเท่ากัน แต่สำหรับการจัดรวบรวม มีจำนวนไม่ถึงครึ่งของการผลิต อาจเนื่องจากไม่มีนโยบายจัดเก็บรวบรวม หรือบุคลากรอาจมีน้อย งบประมาณมีไม่เพียงพอ วัสดุและครุภัณฑ์มีน้อยจึงไม่มีการจัดเก็บ ส่วนประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ จำนวนแหล่งที่เผยแพร่มีน้อยกว่าจำนวนแหล่งที่ผลิต อาจเนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิตนั้น บางครั้งผลิตเพื่อการศึกษาอ้างอิงหรือเพื่อบริการ แต่ไม่ได้ผลิตเพื่อเผยแพร่ ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบวีดิทัศน์ สไลด์และเทปบันทึกเสียง ซึ่งมีขั้นตอนการผลิตที่ยุ่งยากและต้องใช้งบประมาณมากเช่นกัน ในส่วนทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับมาจากแหล่งสารสนเทศอื่น ประเภทวัสดุตีพิมพ์ส่วนใหญ่จะมีการเผยแพร่ใกล้เคียงกับจำนวนที่ได้รับ เพราะทำตามนโยบายคือ เพื่อเผยแพร่

ส่วนการจัดรวบรวมมีไม่ครบทุกแหล่งสารนิเทศ อาจเนื่องจากมีเหตุผลเกี่ยวกับทรัพยากรสารนิเทศที่ผลิต

ส่วนรูปแบบทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่เผยแพร่และจัดรวบรวมจากแหล่งผลิตจำนวน 38 แห่ง พบว่า ส่วนใหญ่จำนวน 30 แห่ง ผลิตและเผยแพร่วัสดุตีพิมพ์รูปแบบแผ่นปลิว/แผ่นพับ เท่า ๆ กัน รูปแบบรายงานประจำปี/สรุปผลการปฏิบัติงาน จัดรวบรวมมากที่สุด 11 แห่ง ไปสเตอร์มีการผลิตและเผยแพร่แต่ไม่พบว่ามีการจัดรวบรวม ส่วนหนังสือภาพ หนังสืออ้างอิง (ทุกรูปแบบ) และวารสาร/นิตยสาร ไม่พบว่ามีการผลิต ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์รูปภาพผลิตและเผยแพร่มากที่สุด 6 แห่งเท่ากัน ส่วนสไลด์รวบรวมมากที่สุด 4 แห่ง फिल्मสตริปและวัสดุย่อส่วนทุกรูปแบบไม่พบว่ามีการผลิต รูปภาพมีการผลิตและเผยแพร่แต่ไม่พบว่ามีจัดรวบรวม

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งผลิตในจังหวัดจันทบุรีมีการดำเนินงานด้านทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตร 2 ประเภท คือวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ ประเภทวัสดุตีพิมพ์ รูปแบบแผ่นปลิว/แผ่นพับ ผลิตและเผยแพร่มากที่สุด เพราะแผ่นปลิว/แผ่นพับ มีขั้นตอนการผลิตที่ง่ายและไม่ยุ่งยากซับซ้อน ประหยัดต้นทุนและใช้บุคลากรน้อยในการดำเนินงาน เนื้อหาเป็นความรู้ที่ไม่ยาวนาน ง่ายต่อการเข้าใจ มีความกระชับชัดเจน เหมาะแก่การเรียนรู้อของเกษตรกร (วิศนา สวรรยาธิ บัติ , 2532)

สำหรับรูปแบบทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ได้รับ เผยแพร่และจัดรวบรวม พบว่า ประเภทวัสดุตีพิมพ์ได้รับรูปแบบแผ่นปลิว/แผ่นพับมากที่สุด 71 แห่ง รองลงมาคือ รายงานประจำปี/สรุปผลการปฏิบัติงาน 68 แห่ง รายงานการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ 66 แห่ง หนังสือคู่มือ 63 แห่ง ไปสเตอร์ 61 แห่ง หนังสือทั่วไป 57 แห่ง รายงานผลการทดลอง รายงานสถิติ จดหมายข่าว/จดหมายเวียนและวารสาร/นิตยสารจำนวน 56 แห่งเท่ากัน รายงานการวิจัย 52 แห่ง ส่วนสารสังเขปและอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ได้รับน้อยที่สุด 3 แห่ง ส่วนการเผยแพร่รูปแบบแผ่นปลิว/แผ่นพับมากที่สุด 58 แห่ง รองลงมาคือ ไปสเตอร์ 49 แห่งและหนังสือทั่วไปเผยแพร่ที่น้อยที่สุด 6 แห่ง ส่วนการจัดรวบรวมรูปแบบหนังสือทั่วไปและรายงานประจำปี/สรุปผลการปฏิบัติงานมากที่สุด 52 แห่งเท่ากัน รองลงมาคือ รายงานการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ 51 แห่ง สารสังเขปและอักษรานุกรมภูมิศาสตร์รวบรวมที่น้อยที่สุด 3 แห่งเท่ากัน ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์

ได้รับรูปแบบวีดิทัศน์มากที่สุด 32 แห่งเท่ากัน รองลงมาคือ รูปภาพ 31 แห่ง เทปบันทึกเสียง 28 แห่ง และสไลด์น้อยที่สุด 23 แห่ง สำหรับการเผยแพร่ เผยแพร่เพียงรูปแบบเดียวคือ รูปภาพ 28 แห่ง ส่วนการจัดรวบรวมวีดิทัศน์มากที่สุด 32 แห่ง รองลงมาคือ เทปบันทึกเสียง 28 แห่ง สไลด์ 23 แห่ง และรูปภาพน้อยที่สุด 13 แห่ง

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารสนเทศ พบว่า แหล่งผลิต จำนวน 38 แห่ง ประเภทวัสดุพิมพ์ ได้รับรูปแบบรายงานประจำปี/สรุปผลการปฏิบัติงานและรายงานการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ ใกล้เคียงกันมากที่สุดคือ 33 แห่งและ 32 แห่ง ตามลำดับ ส่วนการเผยแพร่ รูปแบบแผ่นปลิว/แผ่นพับมากที่สุด 27 แห่ง สำหรับการจัดรวบรวมรูปแบบหนังสือทั่วไปและรายงานประจำปี/สรุปผลการปฏิบัติงานมากที่สุด 28 แห่งเท่ากัน ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้รับรูปภาพมากที่สุด 19 แห่ง ส่วนการเผยแพร่มีเพียงรูปแบบเดียวคือ รูปภาพทั้ง 19 แห่ง สำหรับการจัดรวบรวมรูปแบบวีดิทัศน์มากที่สุด 17 แห่ง แหล่งเผยแพร่จำนวน 54 แห่ง ประเภทวัสดุพิมพ์ได้รับและเผยแพร่แผ่นปลิว/แผ่นพับมากที่สุด 37 แห่งและ 30 แห่ง ตามลำดับ ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้รับเทปบันทึกเสียงมากที่สุด 16 แห่ง เผยแพร่รูปแบบเดียวคือ รูปภาพ จำนวน 9 แห่ง สำหรับการจัดรวบรวมรูปแบบวีดิทัศน์ สไลด์และเทปบันทึกเสียงจัดรวบรวมเท่าจำนวนที่ได้รับ ยกเว้น รูปภาพจัดรวบรวม 5 แห่ง ส่วนแหล่งบริการจำนวน 6 แห่ง วัสดุพิมพ์ประเภทรายงานทุกรูปแบบ วารสาร/นิตยสารและประเภทหนังสือทุกรูปแบบ (ยกเว้นหนังสือภาพจำนวน 5 แห่ง) ได้รับและจัดรวบรวมครบทั้ง 6 แห่ง สารานุกรม บรรณานุกรมและจุลสาร 5 แห่ง สำหรับการเผยแพร่ ประเภทหนังสือทุกรูปแบบ (ยกเว้นหนังสือตำรา)แผ่นปลิว/แผ่นพับ โบสเตอร์และจุลสาร เผยแพร่เพียง 1 แห่งเท่ากัน ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ไม่พบว่ามี การเผยแพร่ในแหล่งบริการ วัสดุไม่ตีพิมพ์ รูปภาพและสไลด์ได้รับและจัดรวบรวมมากที่สุด 3 แห่งเท่ากัน วีดิทัศน์และเทปบันทึกเสียงได้รับและจัดรวบรวม 2 แห่งเท่ากัน ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ไม่พบว่ามี การเผยแพร่ จากข้อสังเกต พบว่า จำนวนการเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรมีน้อยกว่าจำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับ ทั้งวัสดุพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี ทั้ง 98 แห่ง มีการดำเนินงานทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ได้รับจากแหล่งภายนอกคือ ประเภท

วัสดุตีพิมพ์ รูปแบบแผ่นปับ/แผ่นพับได้รับและเผยแพร่มากที่สุด คงมาจากเหตุผลเกี่ยวกับการผลิต ส่วนรูปแบบรายงานประจำปี/สรุปผลการปฏิบัติงาน และรายงานการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ จัดรวบรวมใกล้เคียงกันมากที่สุด อาจเนื่องจากเป็นสิ่งพิมพ์รัฐบาลรูปแบบหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อการบริหาร การศึกษา การวิจัย หลักฐานทางประวัติศาสตร์และหลักฐานการอ้างอิง (ศรีจันทวิมล, 2538) แหล่งสารนิเทศทางการเกษตรจึงจำเป็นต้องผลิตและรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน

ในส่วนของแหล่งที่จัดทำบัญชีรายชื่อทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิต จำนวน 38 แห่ง พบว่า มีการจัดทำบัญชีรายชื่อทรัพยากรสารนิเทศที่ผลิตจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรที่ 6 และศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์พืชที่ 4 ส่วนไม่ได้จัดทำบัญชีรายชื่อมีจำนวน 35 แห่ง

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งผลิตในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำบัญชีรายชื่อทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิต อาจเนื่องจากแหล่งผลิตหรือผู้ที่รับผิดชอบในการผลิต อาจจะไม่มียุทธศาสตร์ในเบื้องต้นว่าต้องจัดทำบัญชีรายชื่อ ประกอบกับการขาดบุคลากรที่จะรับผิดชอบโดยตรง จึงอาจทำให้ไม่ได้จัดทำบัญชีรายชื่อ

ในด้านจำนวนแหล่งที่มีการนับและไม่มีการนับทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิต เผยแพร่และจัดรวบรวม พบว่า ในการผลิตมีการนับจำนวนทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิตครบทั้ง 38 แห่ง ส่วนการเผยแพร่มีการนับจำนวนเพียง 20 แห่ง ในขณะที่ไม่นับจำนวนการเผยแพร่ 73 แห่งและการจัดรวบรวมมีการนับจำนวน 52 แห่ง ไม่มีการนับจำนวน 46 แห่ง

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารนิเทศ พบว่า แหล่งผลิต 38 แห่ง มีการนับจำนวนทรัพยากรสารนิเทศที่ผลิตครบทั้ง 38 แห่ง การเผยแพร่มีการนับจำนวน 9 แห่ง ไม่นับจำนวน 29 แห่งและการจัดรวบรวมมีการนับจำนวน 28 แห่ง ไม่นับจำนวน 10 แห่ง แหล่งเผยแพร่ 54 แห่ง นับจำนวนทรัพยากรที่เผยแพร่ 10 แห่ง ในขณะที่ไม่มีการนับจำนวน 44 แห่ง ส่วนการจัดรวบรวมมีการนับจำนวน 18 แห่ง ไม่นับจำนวน 36 แห่ง สำหรับแหล่งบริการ 6 แห่ง

มีการนับจำนวนทรัพยากรที่เผยแพร่ 1 แห่งคือ ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ส่วนการจัดรวบรวมมีการนับจำนวนครบทั้ง 6 แห่ง

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่จะมีการนับจำนวนทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่มีการผลิตและการจัดรวบรวม ส่วนการเผยแพร่ส่วนใหญ่จะไม่มีมีการนับจำนวนทรัพยากรที่เผยแพร่ออกไป อาจเนื่องจากผู้รับผิดชอบไม่เคยนับกันมาตั้งแต่เริ่มดำเนินการ จึงไม่ได้นับต่อมาถึงปัจจุบัน

สำหรับปริมาณทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรรูปแบบต่าง ๆ ที่จัดรวบรวมทั้งวัสดุพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ จากแหล่งสารนิเทศจำนวน 52 แห่ง พบว่า มีจำนวนการกระจายอยู่ 7 ช่วง คือ ช่วงระหว่าง 1-49 รายการ ช่วงระหว่าง 50-99 รายการ ช่วงระหว่าง 100-249 รายการ ช่วงระหว่าง 250-499 รายการ ช่วงระหว่าง 500-999 รายการ ช่วงระหว่าง 1,000-1,500 รายการ และช่วงมากกว่า 1,500 รายการขึ้นไป

เมื่อพิจารณาตามรูปแบบ พบว่า ทุกแหล่งมีการจัดรวบรวมวัสดุพิมพ์ รูปแบบหนังสือและรายงานมากที่สุด ปริมาณหนังสือจำนวนสูงสุดมากกว่า 1,500 รายการมีจำนวน 1 แห่ง รายงานจำนวนสูงสุดช่วงระหว่าง 250-499 รายการจำนวน 4 แห่ง จดหมายข่าว/จดหมายเวียนจำนวน 23 แห่ง จำนวนสูงสุดช่วงระหว่าง 50-49 รายการจำนวน 5 แห่ง แผ่นปลิว/แผ่นพับและจุลสารจำนวน 22 แห่งเท่ากัน จำนวนสูงสุดแผ่นปลิว/แผ่นพับ ช่วงระหว่าง 100-249 รายการจำนวน 1 แห่ง และจำนวนสูงสุดจุลสารช่วงระหว่าง 50-59 รายการจำนวน 3 แห่ง หนังสืออ้างอิง 15 แห่งจำนวนสูงสุดช่วงระหว่าง 50-99 รายการจำนวน 2 แห่ง และหนังสือพิมพ์น้อยที่สุด 12 แห่ง อยู่ในช่วงระหว่าง 1-49 รายการทั้ง 12 แห่ง ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์รูปแบบวีดิทัศน์มากที่สุด 32 แห่ง รองลงมาคือ เทปบันทึกเสียง 28 แห่ง และรูปภาพน้อยที่สุด 13 แห่ง ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบมีปริมาณกระจายอยู่ 1 ช่วง คือช่วงระหว่าง 1-49 รายการทั้งหมด ยกเว้นรูปแบบสไลด์จัดรวบรวม 23 แห่งจำนวนสูงสุด 100-249 รายการจำนวน 2 แห่ง ช่วงระหว่าง 50-99 รายการจำนวน 2 แห่งและต่ำสุดช่วงระหว่าง 1-49 รายการ 19 แห่ง

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า ปริมาณทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่จัดรวบรวม ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงระหว่าง 1-49 รายการ (ทั้งวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์) รองลงมาคือ ช่วงระหว่าง 50-99 รายการ เฉพาะวัสดุตีพิมพ์และทุกรูปแบบ ยกเว้นหนังสือพิมพ์ และช่วงระหว่าง 1,000-1,500 รายการ และมากกว่า 1,500 รายการมีน้อยที่สุด 1 แห่งเท่านั้น (ประเภทหนังสือ) อาจเนื่องจากสถานที่ในการจัดเก็บคับแคบเลยทำให้ต้องจัดเก็บเฉพาะสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานเท่านั้น

จากการพิจารณาปริมาณทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรรูปแบบต่าง ๆ ที่จัดรวบรวมตามประเภทแหล่งสารสนเทศ พบว่า แหล่งผลิต จำนวน 28 แห่ง ทุกแห่งมีการจัดรวบรวมวัสดุตีพิมพ์รูปแบบหนังสือและรายงานมากที่สุด ปริมาณหนังสือจำนวนสูงสุดช่วงระหว่าง 500-999 รายการมีจำนวน 2 แห่ง รายงานจำนวนสูงสุด ช่วงระหว่าง 100-249 รายการ มีจำนวน 5 แห่ง รองลงมาคือ วารสาร/นิตยสาร จำนวน 23 แห่ง จำนวนสูงสุดอยู่ช่วงระหว่าง 100-249 รายการ รูปแบบแผ่นปลิว/แผ่นพับและจุลสาร จำนวน 12 แห่งและ 10 แห่ง ตามลำดับ จำนวนสูงสุดอยู่ช่วงระหว่าง 50-99 รายการเท่ากัน จำนวน 4 แห่ง และ 2 แห่ง ตามลำดับ หนังสืออ้างอิงและจดหมายข่าว/จดหมายเวียน จำนวน 9 แห่งเท่ากัน จำนวนสูงสุดช่วงระหว่าง 1-49 รายการ และช่วงระหว่าง 50-99 รายการ จำนวน 9 แห่ง และ 2 แห่งตามลำดับ หนังสือพิมพ์และใบเสนอขายน้อยที่สุด จำนวน 5 แห่งเท่ากัน มีช่วงเดียวคือ ช่วงระหว่าง 1-49 รายการ จำนวน 5 แห่งเท่ากัน ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ รูปแบบวีดิทัศน์มากที่สุด 17 แห่ง สไลด์จำนวน 14 แห่ง เทปบันทึกเสียง จำนวน 10 แห่ง และรูปภาพ จำนวน 5 แห่งตามลำดับ รูปแบบวีดิทัศน์ เทปบันทึกเสียงและรูปภาพ มีปริมาณกระจายอยู่ 1 ช่วง คือ ช่วงระหว่าง 1-49 รายการทั้งหมด ส่วนสไลด์กระจายอยู่ 3 ช่วง คือ จำนวนช่วงระหว่าง 100-249 รายการ และช่วงระหว่าง 50-99 รายการ จำนวน 2 แห่งเท่ากัน และช่วงระหว่าง 1-49 รายการ จำนวน 10 แห่ง แหล่งเผยแพร่ จำนวน 18 แห่ง พบว่า ทุกแหล่งมีการจัดรวบรวมวัสดุตีพิมพ์รูปแบบหนังสือและรายงานมากที่สุด ปริมาณหนังสือจำนวนสูงสุดช่วงระหว่าง 500-999 รายการ จำนวน 1 แห่ง รายงานจำนวนสูงสุดช่วงระหว่าง 250-499 รายการ จำนวน 1 แห่ง รองลงมาคือ วารสาร/นิตยสาร จำนวน 16 แห่ง จำนวนสูงสุดช่วงระหว่าง 100-249 รายการ จำนวน 1 แห่ง แผ่นปลิว/แผ่นพับ ใบเสนอขายและจุลสาร จำนวน 7 แห่งเท่ากัน จำนวนสูงสุดแผ่นปลิว/แผ่นพับ และ

ไปสเตอร์ช่วงระหว่าง 50-99 รายการ จำนวน 4 แห่ง และ 3 แห่งตามลำดับ ส่วนจุลสารมี
 จำนวนเพียงช่วงเดียวคือ 1-49 รายการ ทั้ง 7 แห่ง หนังสืออ้างอิงน้อยที่สุด จำนวน 3 แห่ง
 มีปริมาณกระจายเพียงช่วงเดียวคือ ช่วงระหว่าง 1-49 รายการ ทั้ง 3 แห่ง ประเภทวัสดุไม่ตี
 พิมพ์ รูปแบบเทปบันทึกเสียงมากที่สุด 16 แห่ง วิทยุทัศน์ 13 แห่ง สไลด์ 6 แห่ง และรูปภาพน้อย
 ที่สุด 5 แห่ง ซึ่งทั้ง 4 รูปแบบ มีปริมาณกระจายเพียง 1 ช่วง คือช่วงระหว่าง 1-49 รายการ
 ทั้งหมดทุกรูปแบบและทุกแห่ง แหล่งบริการ จำนวน 6 แห่ง พบว่า ทุกแห่งมีการจัดรวบรวม
 วัสดุตีพิมพ์รูปแบบหนังสือ รายงาน และวารสาร/นิตยสารมากที่สุด ปริมาณหนังสือจำนวนสูงสุดช่วง
 ระหว่างมากกว่า 1,500 รายการขึ้นไป มีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยี
 ราชมนคล วิทยาเขตจันทบุรี รองลงมาคือ ช่วงระหว่าง 1,000-1,500 รายการจำนวน 1 แห่ง
 ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี และช่วงระหว่าง 500-999 รายการ จำนวน 4 แห่ง
 ได้แก่ ห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนากาเกษตรที่ 6 ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
 สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี และหอสมุดแห่งชาติรัชมิงคลาภิเชก จันทบุรี ปริมาณ
 รายงานจำนวนสูงสุดช่วงระหว่าง 250-499 รายการ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์วิจัย
 พืชสวนจันทบุรี ห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนากาเกษตรเขตที่ 6 และห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนา
 อ่าวคุ้งกระเบน ส่วนปริมาณวารสาร/นิตยสาร มีเพียงช่วงเดียวคือ ช่วงระหว่าง 100-249
 รายการ ทั้ง 6 แห่ง รองลงมาคือ จุลสาร จำนวน 5 แห่ง มีช่วงระหว่าง 50-99 รายการ
 จำนวน 1 แห่ง และช่วงระหว่าง 1-49 รายการ จำนวน 4 แห่ง หนังสืออ้างอิง แผ่นปลิว/
 แผ่นพับและไปสเตอร์ จำนวน 3 แห่งเท่ากัน หนังสืออ้างอิงจำนวนสูงสุด ช่วงระหว่าง 50-99
 รายการ จำนวน 2 แห่ง แผ่นปลิว/แผ่นพับ จำนวนสูงสุด ช่วงระหว่าง 100-249 รายการ
 จำนวน 1 แห่ง และไปสเตอร์จำนวนสูงสุด ช่วงระหว่าง 50-99 รายการจำนวน 1 แห่ง
 ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ รูปภาพและสไลด์มีจำนวน 3 แห่งเท่ากัน วิทยุทัศน์และเทปบันทึกเสียงมี 2
 แห่งเท่ากัน ซึ่งทั้ง 4 รูปแบบ มีปริมาณกระจายอยู่เพียง 1 ช่วง คือ ช่วงระหว่าง 1-49
 รายการทุกแห่ง

2.5 ด้านเนื้อหาสาขาวิชา

ในด้านเนื้อหาสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิต เผยแพร่และจัดรวบรวม จากแหล่งผลิตจำนวน 38 แห่ง พบว่า ผลิตและเผยแพร่สาขาพืชสวนและสาขาพืชไร่ใกล้เคียงกันมากที่สุด 19 แห่งและ 17 แห่งตามลำดับ รองลงมาคือ ผลิตและเผยแพร่สาขาโรคพืช ศัตรูพืช วัชพืชและสาขาเคมีการเกษตร ใกล้เคียงกันจำนวน 13 แห่งและ 12 แห่ง ตามลำดับ ส่วนสาขาศึกษาศาสตร์เกษตร สาขาเกษตรกลวิธานและวิศวกรรมเกษตรผลิตและเผยแพร่จำนวนน้อยที่สุด 2 แห่งเท่ากัน สำหรับการจัดรวบรวมสาขาพืชสวนและสาขาพืชไร่ใกล้เคียงกันมากที่สุดจำนวน 8 แห่งและ 7 แห่งตามลำดับ รองลงมาคือ สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตรและสาขาเคมีการเกษตร 6 แห่งเท่ากัน ส่วนสาขาศึกษาศาสตร์เกษตร สาขาเกษตรกลวิธานและวิศวกรรมเกษตรรวบรวมน้อยที่สุด 1 แห่งเท่ากัน สาขาอื่น ๆ จำนวน 2 สาขา คือ เกษตรกรรมทั่วไปและอุตุนิมวิทยา ผลิตและเผยแพร่สาขาเกษตรกรรมทั่วไปและอุตุนิมวิทยา 2 แห่งเท่ากัน และจัดรวบรวมสาขาอุตุนิมวิทยา 1 แห่ง

ในส่วนของเนื้อหาสารนิเทศทางการเกษตรที่ได้รับ เผยแพร่และจัดรวบรวมจากแหล่งสารนิเทศทางการเกษตรทั้ง 98 แห่ง พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับ เผยแพร่และจัดรวบรวมทรัพยากรสารนิเทศที่มีเนื้อหาสาขาพืชสวนและสาขาพืชไร่

2.6 ด้านการจัดเก็บ

ในด้านการจัดเก็บทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ได้รับและจัดรวบรวมของแหล่งสารนิเทศจำนวน 52 แห่ง พบว่า มีการจัดเก็บทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตร 2 ลักษณะ คือ จัดเก็บรวมกับสิ่งพิมพ์อื่นและจัดเก็บแยกจากสิ่งพิมพ์อื่น ประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ เกือบทุกรูปแบบจัดเก็บแบบผสม คือ จัดเก็บรวมกับสิ่งพิมพ์อื่นและจัดเก็บแยกจากสิ่งพิมพ์อื่น ยกเว้น หนังสือพิมพ์ที่จัดเก็บแยกจากสิ่งพิมพ์อื่นเพียงรูปแบบเดียว ประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ทุกรูปแบบจัดเก็บแยกจากสิ่งพิมพ์อื่นทั้งหมด ส่วนระบบการจัดเก็บมีทั้งระบบชั้นเปิดและระบบชั้นปิด ประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่จัดเก็บในระบบชั้นเปิด ประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่จัดเก็บในระบบชั้นปิด

ส่วนวิธีการจัดเก็บ พบว่า นอกเหนือจากการจัดตามหมวดหมู่เพียง 8 แห่งแล้ว แหล่งสารสนเทศต่าง ๆ มีวิธีการจัดเก็บดังนี้ คือ จัดเก็บตามหัวเรื่องมากที่สุด 18 แห่ง รองลงมา คือ จัดเก็บตามลำดับอักษร 13 แห่ง และจัดเก็บตามชื่อภูมิศาสตร์ (จังหวัด อ่างเภอ ตำบล) น้อยที่สุด 1 แห่ง ส่วนวิธีอื่น ๆ มี 1 วิธี คือจัดเก็บตามสาขาวิชา จำนวน 2 แห่ง

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารสนเทศ พบว่า แหล่งผลิตจัดเก็บตามหัวเรื่องมากที่สุด แหล่งเผยแพร่จัดเก็บตามหมายเลขทะเบียนมากที่สุด และแหล่งบริการจัดเก็บตามระบบจัดหมู่ ตามลำดับอักษรและตามหัวเรื่องครบทุกแห่ง

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีมีวิธีการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร 8 วิธี วิธีการจัดเก็บตามหัวเรื่องมีมากที่สุด เพราะง่ายต่อการจัดทำ ขั้นตอนก็ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ถ้าเป็นสารสนเทศเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็สามารถให้หัวเรื่องนั้นได้เลย ผู้ที่ไม่เคยปฏิบัติถ้าได้รับความแนะนำจากผู้รู้ก็สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและได้ประโยชน์สูงสุด

สำหรับระบบการจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร พบว่า มีระบบการจัดหมู่ จำนวน 8 แห่ง จำแนกเป็นระบบทศนิยมดิวอี้มากที่สุด 5 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรที่ 6 ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏรำไพพรรณีและหอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี รองลงมาคือ ระบบคิดขึ้นเอง 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีและสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรที่ 6 และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันน้อยที่สุด 1 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ส่วนระบบ Agdex ไม่พบว่ามีแหล่งสารสนเทศใดใช้ดำเนินการในการจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร

เมื่อพิจารณาตามประเภทของแหล่งสารสนเทศ พบว่า จากแหล่งผลิต จำนวน 2 แห่ง ใช้ระบบการจัดหมู่ที่คิดขึ้นเอง (ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวใหญ่ 2 ตัว ผสมตัวเลข แทนเนื้อหาในการจัดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม้ตีพิมพ์) จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวน

จันทบุรีและสำนักวิจัยและพัฒนากาเรขตรที่ 6 ส่วนแหล่งเผยแพร่ จำนวน 18 แห่ง ไม่พบว่า มีแหล่งสารนิเทศใดดำเนินการจัดหมู่ทรัพยากรสารนิเทศ สำหรับแหล่งบริการ 6 แห่ง มีระบบการจัดหมู่จำนวน 2 ระบบคือ ระบบทศนิยมอิวอี้ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนากาเรขตรที่ 6 ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏรำไพพรรณีและหอสมุดแห่งชาติรัชมังกลาภิเชก จันทบุรี และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน 1 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งผลิตที่ใช้ระบบการจัดหมู่ที่คิดขึ้นเองในการจัดเก็บทรัพยากรสารนิเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ และไม่ใช้ระบบการจัดหมู่เลยในแหล่งเผยแพร่ อาจเนื่องจากบุคลากร ที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บรวบรวมทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรเป็นนักวิชาการเกษตรหรือพนักงานการเกษตร อาจไม่เข้าใจระบบการจัดหมู่ที่ใช้ในการจัดเก็บทรัพยากรสารนิเทศแต่ละประเภทอย่างดีพอ จึงทำให้ส่วนใหญ่ไม่ใช้ระบบจัดหมู่ให้กับทรัพยากรสารนิเทศที่จัดรวบรวมทั้งในแหล่งผลิตและแหล่งเผยแพร่ ส่วนแหล่งบริการมีระบบการจัดหมู่ครบทั้ง 6 แห่ง เพราะแหล่งบริการเป็นห้องสมุดที่ต้องมีองค์ประกอบทุกอย่างครบตามลักษณะของห้องสมุด โดยเฉพาะระบบการจัดหมู่ต้องมีระบบใดระบบหนึ่ง เพื่อจัดทรัพยากรสารนิเทศที่รวบรวมมาให้เหมาะสมกับสารนิเทศแต่ละสาขาวิชา เพื่อความสะดวกรวดเร็วต่อการค้นคว้าและจัดเก็บ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิภา พุ่มจันทร์ (2519) ที่พบว่า ห้องสมุดด้านการเกษตรส่วนใหญ่มีการจัดหมู่หนังสือและสิ่งพิมพ์

ในด้านเครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตร พบว่า มีจำนวน 9 แห่ง ที่จัดเครื่องมือช่วยค้นจำแนกเป็น ประเภทบัญชีรายการ/สมุดทะเบียนจัดทำครบทั้ง 9 แห่ง รองลงมาคือ บัตรรายการ 6 แห่ง ครรชนีวารสาร/หนังสือพิมพ์ 3 แห่ง และฐานข้อมูลน้อยที่สุด 2 แห่ง ส่วนบรรณานุกรมไม่พบว่า มีแหล่งสารนิเทศใดจัดทำ

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารนิเทศ พบว่า แหล่งผลิต จำนวน 3 แห่ง จัดทำเครื่องมือช่วยค้นประเภทเดียวคือ บัญชีรายการ/สมุดทะเบียน ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี สำนักวิจัยและพัฒนากาเรขตรที่ 6 และศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัด

จันทบุรี แหล่งเผยแพร่ จำนวน 18 แห่ง ไม่พบว่ามีการจัดทำเครื่องมือช่วยค้นทุกประเภท ส่วนแหล่งบริการ 6 แห่ง จัดทำเครื่องมือช่วยค้น 4 ประเภทคือ ประเภทบัตรรายการและบัญชีรายการ/สมุดทะเบียนครบทั้ง 6 แห่งเท่ากัน ทรัพยากรวารสารและหนังสือพิมพ์ จำนวน 3 แห่ง และฐานข้อมูล 2 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี และสำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี ตามลำดับ

ในด้านครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นชั้นหนังสือ 48 แห่ง (ชั้นเหล็ก 22 แห่ง ชั้นไม้ 30 แห่ง) รองลงมาคือ ตู้เอกสาร 4 ลีนชัก 18 แห่ง และตู้บัตรรายการน้อยที่สุด 6 แห่ง ส่วนครุภัณฑ์อื่น ๆ มี 3 ประเภท จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ตู้กระจก ตู้เหล็ก 2 บานประตูและคอมพิวเตอร์จำนวน 2 แห่งเท่ากัน

ในด้านวัสดุที่ใช้ในการจัดเก็บ ส่วนใหญ่เป็นแฟ้มเอกสาร 50 แห่ง (แฟ้มเจาะ 21 แห่ง แฟ้มแขวน 16 แห่ง และแฟ้มปกแข็ง 32 แห่ง) รองลงมาคือ ก่องจำนวน 23 แห่ง (ก่องเหล็ก 3 แห่ง ก่องกระดาษ 21 แห่ง) ชองเอกสาร 11 แห่ง และปกวารสารน้อยที่สุด 2 แห่ง

2.7 ด้านการเผยแพร่

กลุ่มเป้าหมายที่แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีได้เผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรไปยังหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ 59 แห่งเผยแพร่ไปยังหน่วยงานราชการ รองลงมาคือ 25 แห่ง เผยแพร่ไปยังสถาบันการศึกษาและจำนวนน้อยที่สุด 5 แห่งเท่ากัน เผยแพร่ไปยังหอการค้าและสถาบันเกษตรกร ส่วนอื่น ๆ 21 แห่งมี 11 แห่งเผยแพร่ไปยังสื่อมวลชน 9 แห่ง เผยแพร่ไปยังตัวบุคคลโดยตรงและ 1 แห่ง เผยแพร่ไปยังหน่วยงานในต่างประเทศ ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารสนเทศ พบว่า แหล่งผลิตจำนวน 38 แห่ง และแหล่งเผยแพร่จำนวน 54 แห่ง มีจำนวนมากที่สุด 27 แห่งและ 32 แห่งตามลำดับ เผยแพร่

ไปยังหน่วยงานราชการ รองลงมาคือ จำนวน 11 แห่งและ 14 แห่ง ตามลำดับ เผยแพร่ไปยัง สถาบันการศึกษาจำนวน 7 แห่งและ 4 แห่งตามลำดับ เผยแพร่ไปยังสมาคมวิชาชีพทางการ เกษตร และจำนวนน้อยที่สุด 5 แห่งเท่ากันในแหล่งผลิต เผยแพร่ไปยังรัฐวิสาหกิจ หอการค้าและ สถาบันเกษตรกร และจำนวน 4 แห่งในแหล่งเผยแพร่ เผยแพร่ไปยังรัฐวิสาหกิจ และอื่น ๆ 13 แห่งในแหล่งผลิตมี 6 แห่งเท่ากัน เผยแพร่ไปยังตัวบุคคลและสื่อมวลชน และจำนวน 1 แห่ง เผยแพร่ไปยังหน่วยงานในต่างประเทศ และอื่น ๆ 7 แห่งในแหล่งเผยแพร่ มี 5 แห่ง เผยแพร่ ไปยังสื่อมวลชน อีก 2 แห่ง เผยแพร่ไปยังบุคคล ส่วนแหล่งบริการ 6 แห่ง ไม่พบว่ามี การเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรไปยังหน่วยงานใด ๆ นอกจากเผยแพร่ให้กลุ่มอื่น ๆ คือ กลุ่มบุคคลที่มารับด้วยตนเอง 1 แห่ง คือ ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี เผยแพร่ ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรไปยังหน่วยราชการมากที่สุด เพราะหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทางด้านการเกษตรส่วนใหญ่จะสังกัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการ เผยแพร่สารสนเทศทางการเกษตร และยังมีหน่วยราชการที่สังกัดกระทรวงอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการเกษตร เผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ กระจายความรู้ ให้แพร่หลายและทั่วถึง ดังนั้น การเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรไปยังหน่วยราชการ จึงมีมากที่สุด รองลงมาคือ เผยแพร่ไปยังสถาบันการศึกษา เพราะจังหวัดจันทบุรีมีสถาบันการ ศึกษาที่เปิดทำการสอนสาขาเกษตรศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง สังกัดกระทรวงศึกษาธิการหลาย แห่ง ในระดับต่าง ๆ หลายระดับ ตั้งแต่ระดับมัธยม ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี จึงเผยแพร่เพื่อทำให้ใช้ประกอบการเรียนการสอนของอาจารย์ นักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งเพื่อ เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพต่อไป

สำหรับวิธีการเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร จากแหล่งสารสนเทศ จำนวน 93 แห่ง พบว่า ใช้วิธีถือกินนทานการครบทั้ง 93 แห่ง จำแนกเป็นผู้สนใจมารับด้วยตนเอง จากหน่วยงานสูงสุด 66 แห่ง รองลงมาคือ แจกในระหว่างการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ 55 แห่งและส่งให้ทางไปรษณีย์น้อยที่สุด 21 แห่ง และมีจำนวน 6 แห่งใช้วิธีแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วย งาน สำหรับวิธีจำหน่ายไปพบว่ามีแหล่งสารสนเทศใดใช้ดำเนินการเผยแพร่

เมื่อพิจารณาตามประเภทแหล่งสารนิเทศ พบว่า แหล่งผลิตมีวิธีการเผยแพร่ 2 วิธีคือ อภินันทนาการครบทั้ง 38 แห่ง และแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงาน 6 แห่ง แหล่งเผยแพร่ และแหล่งบริการมีวิธีการเผยแพร่วิธีเดียวคือ อภินันทนาการ 54 แห่งและ 1 แห่งตามลำดับ สำหรับแหล่งบริการจำนวน 1 แห่ง มีการเผยแพร่ใช้วิธีอภินันทนาการวิธีเดียว เป็นลักษณะผู้ที่สนใจมารับด้วยตนเองจากหน่วยงานคือ ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี มีวิธีการเผยแพร่ทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตร 2 วิธีคือ อภินันทนาการและแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงาน วิธีอภินันทนาการใช้ดำเนินการเผยแพร่มากที่สุด เพราะหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นหน่วยราชการต่างก็มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลทางการเกษตร เมื่อมีการผลิตทรัพยากรสารนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ ตามขอบข่ายภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานนั้นแล้ว ก็จะทำการเผยแพร่ตามวัตถุประสงค์ สำหรับภาคเอกชนถึงแม้ว่าจะเน้นเรื่องประโยชน์ทางการค้าก็ตาม เช่น บริษัท/ห้างร้าน สมาคมต่าง ๆ ก็ใช้วิธีอภินันทนาการ เช่นเดียวกับภาครัฐบาล

ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของรุ่งทิวา ศรีณพิพัฒน์ (2535) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตทรัพยากรสารนิเทศทางการประมงในประเทศไทย พบว่า การเผยแพร่สารนิเทศทางการประมงใช้วิธีแจกเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับของัญญา รัตนกนกพร (2536) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตวารสารทางการเกษตรในประเทศไทย ที่พบว่า การเผยแพร่วารสารทางการเกษตรใช้วิธีแจกเป็นอภินันทนาการมากกว่าวิธีอื่น และคล้ายคลึงกับงานวิจัยของประหยัด บุญสุข (2525) ที่ศึกษาการกระจายและการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรในหมู่เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การกระจายสิ่งพิมพ์มีด้วยกัน 5 วิธี คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนำไปแจกให้เกษตรกรด้วยตนเอง แจกเอกสารสิ่งพิมพ์ให้เกษตรกรในระหว่างการจัดกิจกรรมทางด้านเกษตร ส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ผ่านตัวแทนให้เกษตรกรมารับเอกสารตามศูนย์บริการทางการเกษตร และส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ไปตามสถานที่บริการการอ่าน

2.8 ด้านการบริการ

ประเภทบริการสารสนเทศทางการเกษตรในแหล่งบริการ 6 แห่ง พบว่า ประเภทบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามีให้บริการครบทั้ง 6 แห่งรองลงมาคือ บริการยืม-คืน และบริการถ่ายสำเนาสิ่งพิมพ์และเอกสาร 5 แห่งเท่ากัน บริการหนังสือจองและบริการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ 2 แห่งเท่ากัน ซึ่งจะคล้ายคลึงกับงานวิจัยของจันทิภา พุ่มจันทร์ (2519) พบว่าการบริการของห้องสมุดด้านการเกษตรส่วนใหญ่ มีบริการให้ยืมหนังสือและสิ่งพิมพ์ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าและทำรายชื่อหนังสือใหม่ สำหรับบริการจัดทำสารระสังเขป บริการรวบรวมบรรณานุกรมทางการเกษตรและบริการเลือกเผยแพร่สารสนเทศเฉพาะบุคคล ไม่พบว่ามีแหล่งบริการใดให้บริการ

เมื่อพิจารณาตามหน่วยงาน พบว่า สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏรำไพพรรณีและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี มีให้บริการมากที่สุด 8 ประเภทเท่ากัน รองลงมาคือ หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรีจำนวน 7 ประเภท ห้องสมุดศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีจำนวน 5 ประเภท ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนและห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนากการเกษตรเขตที่ 6 น้อยที่สุดจำนวน 4 ประเภทเท่ากัน

สำหรับผู้มีสิทธิเข้าใช้บริการในแหล่งบริการทั้ง 6 แห่ง พบว่า มีจำนวน 3 แห่งที่ผู้มีสิทธิเข้าใช้บริการต้องเป็นสมาชิกได้แก่ ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏรำไพพรรณีและหอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี และไม่ต้องเป็นสมาชิกก็สามารถเข้าใช้บริการได้มีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ห้องสมุดศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีและห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนากการเกษตรเขตที่ 6

ส่วนขอบเขตการให้บริการของแหล่งบริการ พบว่า ทุกแหล่งบริการมีขอบเขตการให้บริการทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกทั้ง 6 แห่งเท่ากัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของแหล่งสารสนเทศทางการเกษตร

ปัญหาในการดำเนินงานของแหล่งสารสนเทศทางการเกษตร ด้านการผลิต การเผยแพร่และการบริการ พบว่า ประสพปัญหาอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับมากและระดับปานกลาง และพิจารณารายละเอียดในปัญหาแต่ละแห่งสารสนเทศ พบว่า

แหล่งผลิต โดยเฉลี่ยแล้วด้านการผลิต มีปัญหาเดียวในระดับมากทุกรายการ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ขนาดแหล่งงบประมาณในการผลิต ($\bar{x}=2.55$) ขนาดแหล่งบุคลากรในการผลิต ($\bar{x}=2.39$) ขนาดแหล่งอุปกรณ์ในการผลิต ($\bar{x}=2.35$) ไม่มีผู้รับผิดชอบในการผลิตโดยตรง ($\bar{x}=2.30$) และบุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์ในการผลิต ($\bar{x}=2.09$) ส่วนปัญหาในการดำเนินงาน ในด้านการเผยแพร่ พบว่า มีปัญหาอยู่ 2 ระดับ คือ ขนาดแหล่งงบประมาณในการเผยแพร่ ขนาดแหล่งบุคลากรในการเผยแพร่โดยตรง และจำนวนสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่มีน้อย เป็นปัญหาในระดับมาก ($\bar{x}=2.29$) ($\bar{x}=2.27$) และ ($\bar{x}=2.10$) ตามลำดับ ส่วนปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 3 รายการ คือ กลุ่มเป้าหมายได้รับทรัพยากรสารสนเทศช้า ไม่ทันตามความต้องการ ($\bar{x}=1.95$) เนื้อหาสาขาที่เผยแพร่เก่า ส้าสมัย ($\bar{x}=1.90$) และเนื้อหาสาขาที่เผยแพร่กว้างมากขาดจุดเน้นท้องถิ่น ($\bar{x}=1.82$)

แหล่งเผยแพร่ โดยเฉลี่ยแล้วด้านการเผยแพร่มีปัญหาอยู่ 2 ระดับ โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ขนาดแหล่งงบประมาณในการเผยแพร่และขนาดแหล่งบุคลากรในการเผยแพร่โดยตรง เป็นปัญหาในระดับมาก ($\bar{x}=2.25$) และ ($\bar{x}=2.18$) ตามลำดับ ส่วนปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 4 รายการคือ จำนวนสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่มีน้อยและเนื้อหาสาขาที่เผยแพร่กว้างมากขาดจุดเน้นท้องถิ่น ($\bar{x}=1.96$) เท่ากัน เนื้อหาสาขาที่เผยแพร่ เก่าส้าสมัย ($\bar{x}=1.87$) และกลุ่มเป้าหมายได้รับทรัพยากรสารสนเทศช้า ไม่ทันตามความต้องการ ($\bar{x}=1.18$)

แหล่งบริการ โดยเฉลี่ยแล้วด้านการบริการ มีปัญหาอยู่ 2 ระดับโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ขนาดแหล่งงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรมาให้บริการ ขนาดแหล่งบุคลากรรับผิดชอบในการให้บริการโดยตรงและจำนวนสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรที่ให้บริการมี

จำนวนน้อย เป็นปัญหาในระดับมาก ($\bar{x}=2.50$) ($\bar{x}=2.40$) และ ($\bar{x}=2.33$) ตามลำดับ ส่วนปัญหาในระดับปานกลาง คือ เนื้อหาสาขาทางการเกษตรที่มีให้บริการเก่า ล้าสมัย ($\bar{x}=1.80$) ขาดเครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร ($\bar{x}=1.75$) และวัสดุสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรที่ให้บริการซ้ำชุดซ้ำขาดและสูญหายมาก ($\bar{x}=1.66$)

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งผลิตส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการผลิตในระดับมากทุกรายการคือ ขาดแคลนงบประมาณในการผลิต ขาดแคลนบุคลากรในการผลิต ขาดแคลนอุปกรณ์ในการผลิต ไม่มีผู้รับผิดชอบในการผลิตโดยตรงและบุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์ในการผลิต และส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณในการเผยแพร่ ขาดแคลนบุคลากรในการเผยแพร่โดยตรงและจำนวนสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่มีน้อย สำหรับแหล่งผลิตส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณในการเผยแพร่ และขาดบุคลากรในการเผยแพร่โดยตรง ส่วนแหล่งบริการส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรมาให้บริการ ขาดแคลนบุคลากรรับผิดชอบในการให้บริการโดยตรง และจำนวนสิ่งพิมพ์ทางการเกษตรที่ให้บริการมีจำนวนน้อย

ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ว่า แหล่งสารสนเทศทางการเกษตรส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดบุคลากรและงบประมาณในการดำเนินงาน

ส่วนที่ 2. จากแบบบันทึกข้อมูล

วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตในแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี ในด้านรูปแบบและเนื้อหา

จากการวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตและจัดรวบรวมระหว่างปี พ.ศ. 2530-2539 จากแหล่งผลิต เฉพาะแหล่งที่มีการจัดรวบรวมจำนวน 17 แห่ง มีทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 324 รายการ ดังนี้

เมื่อจำแนกตามแหล่งผลิต พบว่า ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ผลิตและจัดรวบรวมมากที่สุด จำนวน 64 รายการ รองลงมาคือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนจำนวน 54 แห่ง สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จำนวน 35 แห่ง สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรีจำนวน 33 แห่ง สำนักงานเขตเกษตรเศรษฐกิจที่ 20 จำนวน 30 แห่ง และอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ผลิตและจัดรวบรวมน้อยที่สุด 2 แห่ง

เมื่อจำแนกตามปีที่ผลิต พบว่า ปี พ.ศ. 2539 ผลิตและจัดรวบรวมมากที่สุด 82 รายการ (ร้อยละ 25.31) รองลงมาคือ ปี พ.ศ. 2537 จำนวน 58 รายการ (ร้อยละ 17.90) ปี พ.ศ. 2538 จำนวน 47 รายการ (ร้อยละ 14.51) ปี พ.ศ. 2536 จำนวน 46 รายการ (ร้อยละ 19.20) และ ปี พ.ศ. 2530 น้อยที่สุด 6 รายการ (ร้อยละ 1.85)

เมื่อพิจารณาตามประเภทหน่วยงานผู้ผลิต พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิตโดยหน่วยงานภาครัฐบาล 320 รายการ (ร้อยละ 98.76) หน่วยงานราชการผลิตมากที่สุด 315 รายการ (ร้อยละ 97.22) สถาบันการศึกษาน้อยที่สุด 5 รายการ (ร้อยละ 1.54) สำหรับหน่วยงานภาคเอกชน 4 รายการ (ร้อยละ 1.24)

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตและจัดรวบรวมเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2534 จำนวน 11 รายการ ปี พ.ศ. 2535 จำนวน 34 รายการ ปี พ.ศ. 2536 จำนวน 46 รายการ ปี พ.ศ. 2537 จำนวน 58 รายการ ปี พ.ศ. 2538 จำนวน 47 รายการ และปี พ.ศ. 2539 จำนวน 82 รายการ อาจเนื่องจากหน่วยงานผู้ผลิต ได้เห็นความสำคัญและเห็นประโยชน์ของการผลิตทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร เพราะทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตทุกประเภทสามารถที่จะนำมาเป็นเอกสารอ้างอิงในด้านต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น

เมื่อวิเคราะห์รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตและจัดรวบรวม จำนวน 324 รายการ พบว่า วัสดุตีพิมพ์ จำนวน 295 รายการ ประเภทรายงาน ผลิตและจัดรวบรวมมากที่สุด 140 รายการ จำแนกเป็นรูปแบบรายงานประจำปี/ผลการปฏิบัติงานสูงสุด 47

รายการ รองลงมาคือ รายงานการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ 43 รายการ และรายงานสถิติต่ำสุด 6 รายการ รองลงมาคือ ประเภทหนังสือจำนวน 87 รายการ จำแนกเป็นรูปแบบหนังสือทั่วไป สูงสุด 62 รายการ รองลงมาคือ หนังสือคู่มือ 20 รายการ และหนังสือตำราต่ำสุด 5 รายการ และรูปแบบจุลสาร ผลิตน้อยที่สุด 2 รายการ สำหรับวัสดุไม่ตีพิมพ์ จำนวน 20 รายการ ประเภททัศนวัสดุ ผลิตและจัดรวบรวมมากที่สุดจำนวน 18 รายการ จำแนกเป็นรูปแบบสไลด์สูงสุด 14 รายการ วีดิทัศน์ 4 รายการ และประเภททัศนวัสดุน้อยที่สุด 2 รายการ จำแนกเป็นรูปแบบเทปบันทึกเสียงทั้ง 2 รายการ

จากข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งผลิตในจังหวัดจันทบุรีมีการดำเนินงานการผลิตและจัดรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตร รูปแบบรายงานประจำปี/ผลการปฏิบัติงานสูงสุด เพราะเป็นสิ่งพิมพ์ที่สรุปผลงานในรอบปีที่ผ่านมาทำให้ทราบว่าได้ปฏิบัติงานอะไรกันบ้าง มีความก้าวหน้าอย่างไร เนื้อหาเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าในเรื่องเกี่ยวกับหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งสามารถที่จะใช้เป็นเอกสารอ้างอิงได้ จึงได้มีการผลิตและจัดรวบรวมมากที่สุด (ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรุ่งทิวา ศรีณพัฒน์ (2536) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงในประเทศไทยที่พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศทางการประมงที่ผลิตปรากฏในรูปแบบรายงานมากกว่ารูปแบบอื่น)

ผลการวิจัยนี้จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่าทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตส่วนใหญ่อยู่ในรูปแผ่นปลิว/แผ่นพับ เนื่องจากแผ่นปลิว/แผ่นพับ เป็นสิ่งพิมพ์ระยะสั้นที่มีคุณค่าต่อการใช้งานในการเกษตรที่จำกัด ในช่วงระยะเวลาหนึ่งจึงมีประโยชน์ใช้สอยเฉพาะในช่วงเวลาที่กำหนดเท่านั้น ดังนั้นจึงทำให้ไม่มีการเก็บไว้ใช้ในระยะเวลา ซึ่งความเป็นจริงแล้วมีการผลิตมากแต่ไม่มีการจัดเก็บ

ในด้านเนื้อหาสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตและจัดรวบรวมพบว่า สาขาพืชสวน ผลิตและจัดรวบรวมมากที่สุด 89 รายการ รองลงมาคือ สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร และสาขาประมงใกล้เคียงกัน 42 รายการ และ 41 รายการตามลำดับ ส่วนสาขาเกษตรกลวิธานและวิศวกรรมเกษตรผลิตและจัดรวบรวมน้อยที่สุด 1 รายการ และอื่น ๆ จำนวน 31 รายการ ได้แก่ เกษตรกรรมทั่วไปและอตุณิยมวิทยา

จากผลข้อมูลที่ได้ พบว่า แหล่งผลิตในจังหวัดจันทบุรี มีการดำเนินงานด้านการผลิตและจัดรวบรวมเนื้อหาลำโพงจำนวนมากที่สุด เพราะจังหวัดจันทบุรีมีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำสวนผลไม้ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดจันทบุรี หน่วยงานทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องใช้ในการผลิตและจัดรวบรวมสารนิเทศทางการเกษตรให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น เพื่อที่เกษตรกรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้นำสารนิเทศทางการเกษตรต่าง ๆ เหล่านี้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ พัฒนาอาชีพและปรับปรุงผลผลิตให้บังเกิดผลมากที่สุด

ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ว่า ทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิตส่วนใหญ่มีเนื้อหาลำโพง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งสารนิเทศทางการเกษตร ได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาแหล่งสารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังข้อเสนอแนะต่อแหล่งผลิต แหล่งเผยแพร่และแหล่งบริการดังนี้

แหล่งผลิต

1. ควรมีการผลิตทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตร ในประเภทวัสดุพิมพ์ รูปแบบที่มีการผลิตน้อยหรือไม่มีการผลิตเลย เช่น วารสาร/นิตยสาร โดยเฉพาะแหล่งผลิตที่มีการผลิตจำนวนมาก เช่น ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าอ้างอิงด้านการเกษตร เพราะวารสารเป็นสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องที่มีกำหนดออกเป็นระยะ น่าเสนอข้อมูล ข่าวสาร ความรู้วิชาการใหม่ ๆ เช่น ผลการทดลอง ผลการวิจัย ฯลฯ สำหรับในประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์และสไลด์ อาจจัดทำจากการบรรยาย บันทึกการการประชุมที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อเกษตรกร เป็นต้น
2. ควรมีการผลิตสารนิเทศทางการเกษตรที่มีเนื้อหาสาขาที่ยังมีการผลิตน้อย ได้แก่ สาขาศึกษาศาสตร์เกษตร สาขาอุตสาหกรรมเกษตร สาขาเกษตรกลวิธานและวิศวกรรมเกษตร เพื่อประโยชน์ในการศึกษาด้านเกษตรกรรมที่มีการเรียนการสอนในสถาบันต่าง ๆ ภายในจังหวัด และเพื่อการพัฒนาการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น
3. ควรเผยแพร่ทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิตไปยังแหล่งสารนิเทศอื่น ๆ อย่างทั่วถึงโดยเฉพาะหอสมุดแห่งชาติรัชชวังคลาภิเศก จันทบุรี หอสมุดและสถาบันการศึกษา หรือศูนย์ข้อมูลทางการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้เป็นแหล่งบริการและเป็นแหล่งกลางในการรวบรวมทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตร เพราะปัจจุบันยังไม่มีแหล่งสารนิเทศใด เป็นแหล่งกลางในการรวบรวมทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่มีการผลิตขึ้นในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างครบถ้วน

4. ควรมีการจัดทำบัญชีรายชื่อบริษัทหรือหน่วยงานราชการเกษตรที่มีการจัดพิมพ์แต่ละครั้งทุกครั้งที่ เพื่อเป็นการควบคุมรายชื่อ และจำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิตอันจะเป็นประโยชน์ต่อการผลิตและการเผยแพร่ต่อไป

5. ควรมีความร่วมมือกันในการจัดส่งรายชื่อบริษัทหรือหน่วยงานราชการเกษตรที่ผลิตให้กับหอสมุดแห่งชาติรัชมังกลาภิเชก จันทบุรี เพื่อรวบรวมจัดทำบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี ให้ครบถ้วนและสมบูรณ์

แหล่งเผยแพร่

ควรเผยแพร่สารสนเทศทางการเกษตรไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น วิธีอภิชนทางการโดยเจ้าหน้าที่หน้าไปแจกด้วยตนเอง แจกผ่านผู้นำท้องถิ่น แจกขณะจัดนิทรรศการ หรือแจกในระหว่างการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ ดังนั้น จึงควรทำบัญชีรายชื่อของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ทราบแน่ชัดถึงจำนวนผู้ต้องการสารสนเทศ

แหล่งบริการ

1. บรรณานุกรมแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรและบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรที่ผลิตในจังหวัดจันทบุรี สามารถนำไปสร้างฐานข้อมูลท้องถิ่นได้โดยหอสมุดแห่งชาติรัชมังกลาภิเชก จันทบุรี หรือศูนย์สารสนเทศทางการเกษตรสร้างรายงานของห้องสมุดทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีหรือในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้เพื่อบริการ

2. บรรณารักษ์และ/หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด ต้องติดตามสารสนเทศที่ผลิตและเผยแพร่จากแหล่งต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณของทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรครบถ้วนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. บรรณารักษ์ และ/หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด ควรจัดทำเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศทางการเกษตร ประเภทที่จัดทำน้อยหรือไม่ได้จัดทำเลย เช่น บรรณานุกรม ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มประเภทเครื่องมือช่วยค้นและช่วยให้ผู้ใช้ได้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศทางการเกษตรได้มากขึ้นและทั่วถึง

4. ร่วมมือกับแหล่งผลิต แหล่งเผยแพร่และแหล่งบริการ เพื่อจัดทำเครือข่ายสารนิเทศทางการเกษตร เพื่อให้สารนิเทศได้เผยแพร่ไปสู่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้มากขึ้น โดยหอสมุดแห่งชาติรัชมิ่งคลาภิเชก จันทบุรี ควรริเริ่มในการดำเนินงานต่อไปและต่อเนื่อง

แนวทางการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษา ความต้องการและการใช้สารนิเทศทางการเกษตรในจังหวัดจันทบุรี

ข้อจำกัดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 115 ชุด ได้รับกลับคืนมา 98 ชุด จากคำตอบที่ได้รับ ได้จำแนกประเภทของแหล่งสารนิเทศทางการเกษตรตามหน้าที่ได้ 3 ประเภท จำนวนที่ไม่ตอบรับ ทำให้ประเภทของแหล่งสารนิเทศขาดความสมบูรณ์และในกรณีที่แบบสอบถามได้รับคำตอบที่ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยได้ใช้กรณีสัมภาษณ์นักวิชาการเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการดำเนินงาน และในการวิเคราะห์ทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรที่ผลิตจากแหล่งผลิตเฉพาะแหล่งที่มีการรวบรวมเท่านั้น ในจำนวนนี้มี 2 แห่ง ที่ผู้วิจัยไม่สามารถตรวจสอบทรัพยากรสารนิเทศที่จัดรวบรวมได้ทั้งหมด เนื่องจากขณะดำเนินการวิจัย หน่วยงานทั้ง 2 แห่งกำลังอยู่ในระหว่างย้ายสำนักงานใหญ่ และย้ายสถานที่รวบรวมจัดเก็บ คือ ห้องสมุดสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรที่ 6 และหอการค้าจังหวัดจันทบุรี และมีทรัพยากรสารนิเทศทางการเกษตรบางส่วนที่ผลิตและได้มีการรวบรวมแต่ไม่ปรากฏปีที่ผลิต ซึ่งไม่ได้นำมาวิจัยในครั้งนี้ ด้วยเหตุเช่นนี้ อาจทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขาดความสมบูรณ์และไม่ถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์ จึงถือเป็นการจำกัดของการวิจัยครั้งนี้